

Nr 51

Regeringens proposition om extra bidrag till kommuner och landstingskommuner;

beslutad den 20 februari 1975.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga det förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

OLOF PALME

G. E. STRÄNG

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen redovisas en överenskommelse mellan regeringen å ena sidan samt Svenska kommunförbundet och Landstingsförbundet å andra sidan om begränsning av kommunalskatternas höjning under åren 1976 och 1977. Överenskommelsen innebär att eventuella kommunalskattehöjningar under dessa år skall företas endast i tvingande fall och då maximeras till sammanlagt 1 krona räknat på den sammanlagda kommunal- och landstingsskatten. Under dessa förutsättningar tillskjuter staten 1 200 milj. kr. i statsbidrag motsvarande ca 50 öre per skatte-krona för vartdera året. För budgetåret 1975/76 föreslås ett anslag på 300 milj. kr.

FINANSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1975-02-20

Närvarande: statsministern Palme, ordförande, och statsråden Sträng, Andersson, Johansson, Holmqvist, Aspling, Geijer, Bengtsson, Norling, Löfberg, Lidbom, Carlsson, Feldt, Sigurdson, Gustafsson, Zachrisson, Hjelm-Wallén

Föredragande: statsrådet Sträng

Proposition om extra bidrag till kommuner och landstingskommuner

---

Regeringen och representanter för Svenska kommunförbundet och Svenska landstingsförbundet träffade våren 1972 en överenskommelse om att förbunden skulle rekommendera sina medlemmar att begränsa kommunalskatternas höjning under åren 1973 och 1974. Resultatet blev att den totala kommunala utdebiteringen under denna tvåårsperiod ökade med endast 24 öre per skattekrona. För år 1975 har ingen liknande överenskommelse träffats. Kommunerna och landstingskommunerna har i genomsnitt höjt sina skatter med 1:20 kr. per skattekrona, varigenom effekten av den statliga skattesänkningen den 1 januari 1975 har begränsats.

Mot bakgrund bl. a. av kommunalskatternas betydelse för avtalsförhandlingarna har regeringen haft överläggningar med kommun- och landstingsförbunden om kommunalskatterna för åren 1976 och 1977. Ett förslag från regeringen till uppgörelse accepterades i december 1974 av de båda förbundens styrelser, dock utan bifall från de borgerliga partiernas representanter. Som jag framhöll i årets finansplan (prop. 1975: 1 bil. 1 s. 23) fanns därmed inte tillräcklig grund för en överenskommelse. En uppgörelse om en begränsning av de kommunala skattehöjningarna har nämligen karaktären av en rekommendation och förutsätter en allmän uppslutning från kommuner och landstingskommuner — även de med borgerlig majoritet.

Efter det att överenskommelse hade träffats mellan representanter för socialdepartementet och sjukvårdshuvudmännen om vissa finansieringsfrågor inom sjukvårdsområdet kunde överläggningarna om begränsning av kommunalskatten återupptas. Den 4 februari 1975 träffades överenskommelse mellan regeringen samt kommunförbundet om

begränsning av de kommunala skattehöjningarna under åren 1976 och 1977.

Överenskommelsen, som bör tas in som *bilaga* till detta protokoll, innebär att de båda förbunden uppmanar sina medlemmar att under tvåårsperioden 1976—1977 endast i tvingande fall höja sin utdebitering. Skulle i något fall en skattehöjning vara oundviklig bör den begränsas till sammanlagt en krona för den sammanlagda utdebiteringen under tvåårsperioden. För att möjliggöra detta tillskjuter staten ett belopp om 600 milj. kr., motsvarande ca 50 öre per skattekrona, under vardera åren 1976 och 1977. Detta bidrag är avsett att inom ramen för en begränsad skattehöjning trygga kommunernas långtidsplanering och därmed säkra en fortsatt utbyggnad av omvårdnad och service för kommuninvånarna. Statsbidraget skall enligt överenskommelsen utgå med 60 % till primärkommunerna och med 40 % till landstingen. Bidragen skall fördelas i förhållande till antalet invånare och betalas ut med en sjättedel av årsbeloppet varannan månad.

Det är enligt min mening mycket tillfredsställande att en överenskommelse nu har kunnat träffas som grundas på en gemensam uppfattning hos regeringen och kommunförbunden att ytterligare skattehöjningar så långt möjligt måste undvikas. De förslag till sänkning av den statliga inkomstskatten som jag senare i vår kommer att föreslå regeringen att förelägga riksdagen, kommer att möjliggöra en reell standardförbättring för medborgarna. Samtidigt medger det extra statsbidraget att kommunerna och landstingskommunerna, trots begränsningen i sitt eget skatteuttag, kan fullfölja det reformarbete som inrymmes i deras egen långtidsplanering. Begränsningen av kommunalskattehöjningarna bör tillsammans med sänkningen av den statliga inkomstskatten — både år 1975 och år 1976 — kunna underlätta för avtalsparterna vid de pågående löneförhandlingarna att dels uppnå en snabb överenskommelse, dels bedöma förutsättningarna för en längre avtalsperiod än ett år.

Jag förordar att den redovisade överenskommelsen läggs till grund för ett extra bidrag till kommuner och landstingskommuner med sammanlagt 1 200 milj. kr. under åren 1976 och 1977.

Medelsbehovet för budgetåret 1975/76 avser bidrag för första halvåret 1976 och uppgår till 300 milj. kr. Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Extra bidrag till kommuner och landstingskommuner* för budgetåret 1975/76 under sjunde huvudtiteln anvisa ett anslag av 300 000 000 kr.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga det förslag som föredraganden har lagt fram.

*Bilaga***Överenskommelse mellan regeringen å ena sidan och Svenska kommunförbundet och Svenska landstingsförbundet å andra sidan**

Efter förhandlingar mellan regeringen å ena sidan och Svenska kommunförbundet och Svenska landstingsförbundet å andra sidan har följande överenskommelse träffats.

1. Parterna vill starkt understryka angelägenheten av att kommunernas möjligheter att trygga sin långtidsplanering och därmed säkra en fortsatt utbyggnad av omvårdnad och service för kommuninvånarna kan fullföljas. Parterna vill samtidigt understryka önskvärdheten av att planerade reduktioner av statsskatten icke elimineras av kommunala skattehöjningar. Styrelserna för Kommunförbundet och Landstingsförbundet vill därför rekommendera primär- och landstingskommunerna att under tvåårsperioden 1976—1977 avstå från att höja kommunal- och landstingsskatten.

2. För att möjliggöra detta tillskjuter staten ett belopp om 600 miljoner kronor motsvarande ca 50 öre per skattekrone under vardera åren 1976 och 1977. Under dessa förutsättningar förbinder sig styrelserna att uppmana sina medlemmar att endast i tvingande fall höja sin utdebitering under de angivna åren. Skulle i något fall en skattehöjning vara oundviklig bör den under tvåårsperioden begränsas till sammanlagt 1 krona räknat på den sammanlagda kommunal- och landstingsskatten.

3. Statens bidrag utgår med lika stort belopp per invånare i resp. kommuner och landsting. Det utgår som ett särskilt bidrag fristående från övriga ekonomiska transaktioner mellan stat och kommun och utbetalas med en sjättedel av beloppet varannan månad under sagda år.

4. Överenskommelsen grundas på den gemensamma uppfattningen att ytterligare skattehöjningar måste undvikas. Därtill kommer den omständigheten att utredningar pågår om kommunernas ekonomi och om arbetsfördelningen mellan stat och kommun samt att en parlamentarisk skatteutredning för närvarande arbetar med att överse skattesystemet i sin helhet.

5. Regeringen är medveten om att förutsättningen för att kommunförbundens rekommendation skall respekteras är att kommunerna ges ett visst ökat utrymme i frågan om långivningen på den tillgängliga kapitalmarknaden.

6. Regeringen och kommunförbunden är ense om största återhållsamhet i sådana politiska beslut som föranleder ökade anspråk på kommunernas utgiftsstat. I samma syfte skall skärpt uppmärksamhet ägnas de statliga myndigheternas normgivande riktlinjer och rekommendationer med hänsyn till den kommunala ekonomin.

7. För att pröva om den kommunala ekonomin för 1977 kan förmodas på ett påtagligt sätt utvecklas i negativ riktning i förhållande till de förutsättningar som ligger till grund för överenskommelsen är parterna ense om att en ny diskussion mellan representanter för regeringen och kommunförbunden skall äga rum under våren 1976.

8. Parterna förutsätter att det i överenskommelsen angivna tillskottet från staten efter förslag av regeringen godtas av riksdagen.

Protokollsanteckningar till överenskommelsen av den 4 februari 1975 mellan regeringen och kommunförbunden

Parterna äro ense om att vid fördelningen av statsbidraget skall primärkommunerna erhålla 60 % och landstingskommunerna 40 %.

Regeringen är införstådd med att om den ekonomiska utvecklingen motiverar en finansiell stimulans från statens sida bör denna bl. a. ta sig uttryck i ett stöd till verksamhet som faller under primärkommunernas ansvarsområde.

